

TVARUMAS TAVO PROFESINĒJE VEIKLOJE

TOMAS DAUSKURDAS
TVARUMO VADOVAS

Lords LB Asset Management

Tvarumo dedamosios

ESG – Environmental Social Governance

APLINKOSAUGA

- Klimato kaita
- Biologinė įvairovė
- Vandens vartojimas
- Energijos vartojimas
- Oro, vandens, dirvožemio užterštumas
- Atliekų tvarkymas
- ...

SOCIALINĖS INICIATYVOS

- (Ne)lygybė, diskriminacija
- Socialinė įtrauktis
- Žmogaus teisių pažeidimai
- Darbo santykiai
- Darbuotojų sauga ir sveikata
- Poveikis bendruomenėms
- ...

GEROJI VALDYSENA

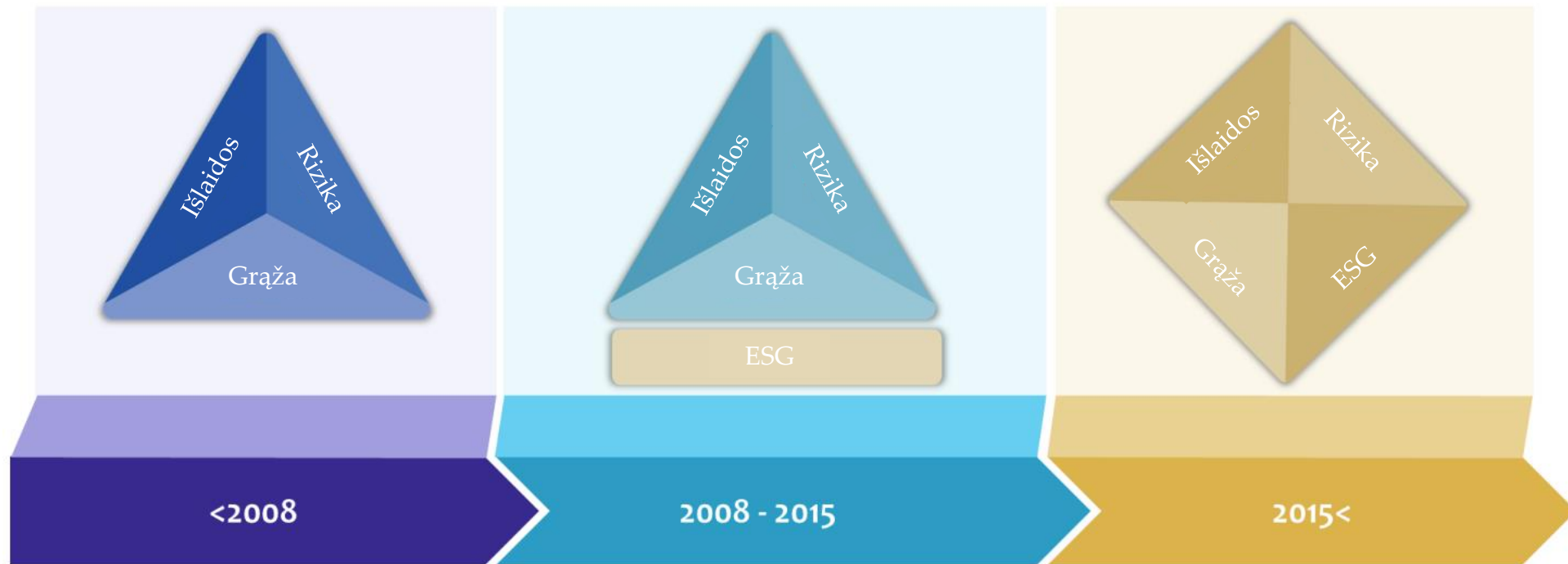

- Vadovų atlygis
- Įvairovė valdybose
- Vidaus kontrolė, auditas
- Mokesčių mokėjimas
- Kyšininkavimo ir korupcijos prevencija, pinigų plovimo prevencija, tarptautinių sankcijų laikymasis
- Asmens duomenų apsauga

Atsakingo investavimo evoliucija

ESG veiksmų integravimas į investicinių sprendimų priėmimo procesą

Svarbiausi ES tvarumo standartai verslui

CSRD

Įmonių tvarumo atskaitomybės direktyva - tai Europos Sąjungos reglamentas, kuriuo reikalaujama, kad didelės įmonės atskleistų išsamią tvarumo informaciją apie tai, kaip tvarumo klausimai daro poveikį jų verslui ir kaip jų veikla veikia žmones bei aplinką.

EU Taxonomy

ES taksonomija - tai Europos Sąjungos sukurta klasifikavimo sistema, kuria siekiama apibrėžti aplinką tausojančią ekonominę veiklą. Jos tikslas - nukreipti investicijas į projektus ir įmones, kurios prisideda prie pagrindinių klimato ir aplinkosaugos tikslų, įskaitant klimato kaitos švelninimą, biologinės įvairovės išsaugojimą ir taršos mažinimą.

SFDR

Tvaraus finansavimo atskleidimo reglamentas - tai ES reglamentas, kuriuo siekiama padidinti finansų sektoriaus skaidrumą, susijusį su tvarumo rizika ir poveikiu. Jame reikalaujama, kad finansų rinkos dalyviai ir konsultantai atskleistų, kaip jie įtraukia ESG (aplinkosaugos, socialinius ir valdymo) veiksnius į savo sprendimų priėmimo procesus, taip skatinant atskaitomybę ir mažinant „ekomanipuliavimą“.

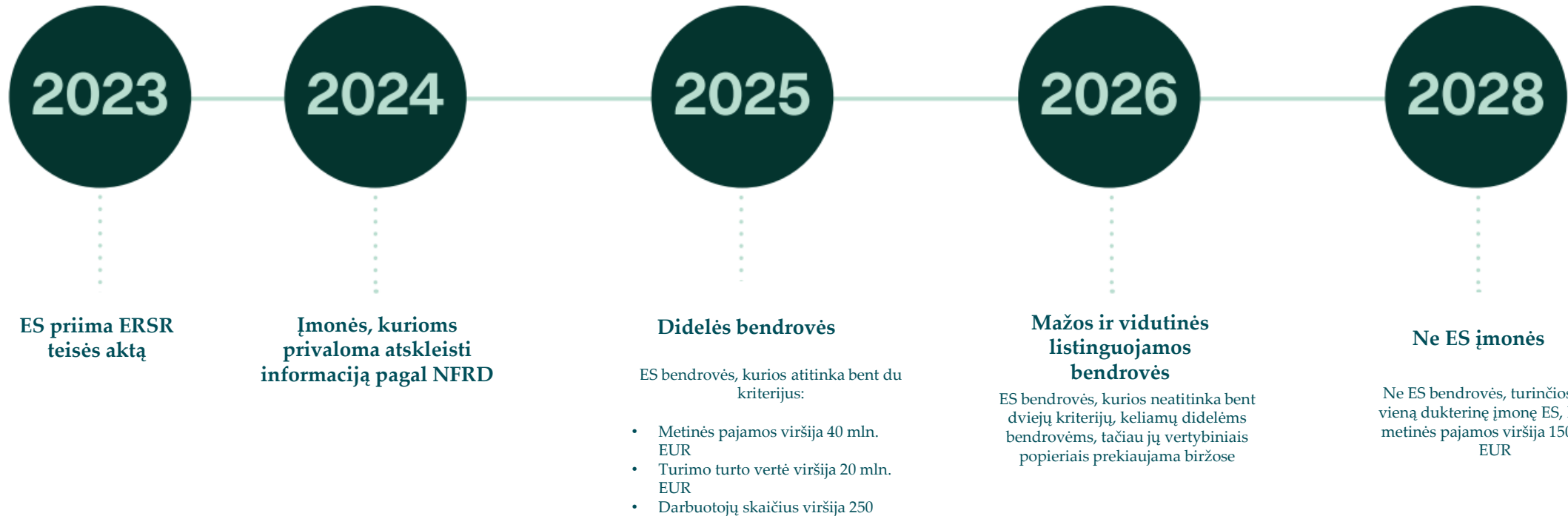

CSDDD

Įmonių tvarumo deramo patikrinimo direktyva - tai ES teisės aktas, kuriuo reikalaujama, kad įmonės nustatytų, užkirstų kelią, sušvelnintų ir atsižvelgtų į poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai visoje savo vertės grandinėje. Ja siekiama skatinti atsakingą įmonių elgesį užtikrinant, kad įmonės būtų atsakingos už neigiamus socialinius ar aplinkosauginius padarinius, susijusius su jų veikla, įskaitant tiekėjų ir subrangovų veiklos padarinius.

CSRD įgyvendinimas

CSRD atskleidimui - ESRS standartai

Pasirengimas ESRS

CSRD - dvejopas reikšmingumas

Poveikio materialumas

Įmonės poveikis žmonėms ir aplinkai

Finansinis materialumas

ESG veiksnių poveikis įmonei

Dvejopas reikšmingumas

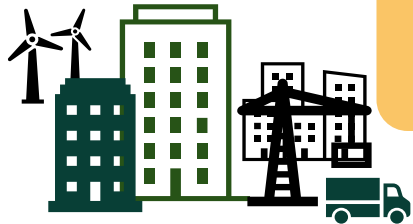

Dvejopas reikšmingumas

Tvarumo ataskaitų teikimo koncepcija, pagal kurią įmonės turi įvertinti ESG (aplinkos, socialinio ir valdymo) veiksnių finansinį reikšmingumą ir poveikio reikšmingumą:

- **Finansiniu** reikšmingumu vertinama, kaip tvarumo klausimai veikia įmonės finansinius rezultatus.
- **Poveikio** reikšmingumu nagrinėjama, kaip įmonės veikla veikia visuomenę ir aplinką.

Šis dvejopas požiūris yra pagrindinis Europos reglamentų, pavyzdžiui, CSRD, reikalavimas, kuriuo siekiama pateikti holistinį bendrovės tvarumo poveikio ir rizikos vaizdą.

EU Taxonomy – klasifikavimo sistema

ES taksonomija

Klasifikavimo sistema, pagal kurią nustatoma, kuri ekonominė veikla yra ekologiškai tvari, o įmonės ir investuotojai orientuojami į veiklą, kuria prisidedama prie ES klimato ir aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo.

Tikslai

- Padėti nukreipti kapitalą į tvarius projektus ir investicijas.
- Užtikrinti skaidrumą, užkirsti kelią ekomanipuliavimui, užtikrinant, kad bendrovėms ir investuotojams būtų aišku, kokia veikla yra laikoma tvari.

Siekiamas poveikis

Skatinti tvarų ekonomikos augimą nukreipiant investicijas ES „Žaliojo kurso“ įgyvendinimui.

EU Taxonomy atitikimo principas

1

Svariai prisidėti bent
prie vieno iš 6
aplinkosauginių tikslų

+

2

Nepakenkti likusiems 5
aplinkosauginiams
tikslams

+

3

Užtikrinti minimalius
socialinės apsaugos
reikalavimus

Climate change
mitigation

Climate
change
adaptation

Sustainable use
of water &
marine sources

Circular economy

Pollution
prevention

Healthy
ecosystem

SFDR – finansų sektoriaus įmonių reglamentas

Tvaraus finansavimo atskleidimo reglamentas (SFDR)

reglamentas, kuriuo siekiama padidinti finansinių paslaugų sektoriaus skaidrumą, susijusį su tvarumo rizika ir poveikiu. Jame reikalaujama, kad finansų rinkos dalyviai, pavyzdžiui, turto valdytojai ir finansų konsultantai, atskleistų, kaip jie integruoja aplinkos, socialinius ir valdymo (ESG) veiksnius į savo investicinius sprendimus ir savo finansinių produktų tvarumo charakteristikas.

Finansiniai produktai klasifikuojami į:

- **6 str.** - su ESG nesusiję produktai
- **8 str.** - produktai, skatinantys aplinkosaugines ir socialines savybes, bet neturintys tvarumo tikslo
- **9 str.** - produktų, kurių tikslas - tvarumas

Į poveikį orientuotas verslas

(Impact Business Model) SFDR str. 9

Poveikio investicijos - tai investicijos, kuriomis siekiama ne tik finansinės gražos, bet ir išmatuojamo teigiamo socialinio ir/arba aplinkosauginio poveikio

Sritys:

- Atsinaujanti energetika
- Įperkamo nekilnojamo turto vystymas
- Sveikatos apsauga
- Švietimas
- ...

CSDDD – Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyva

TIEKIMO GRANDINIŲ VALDYMAS

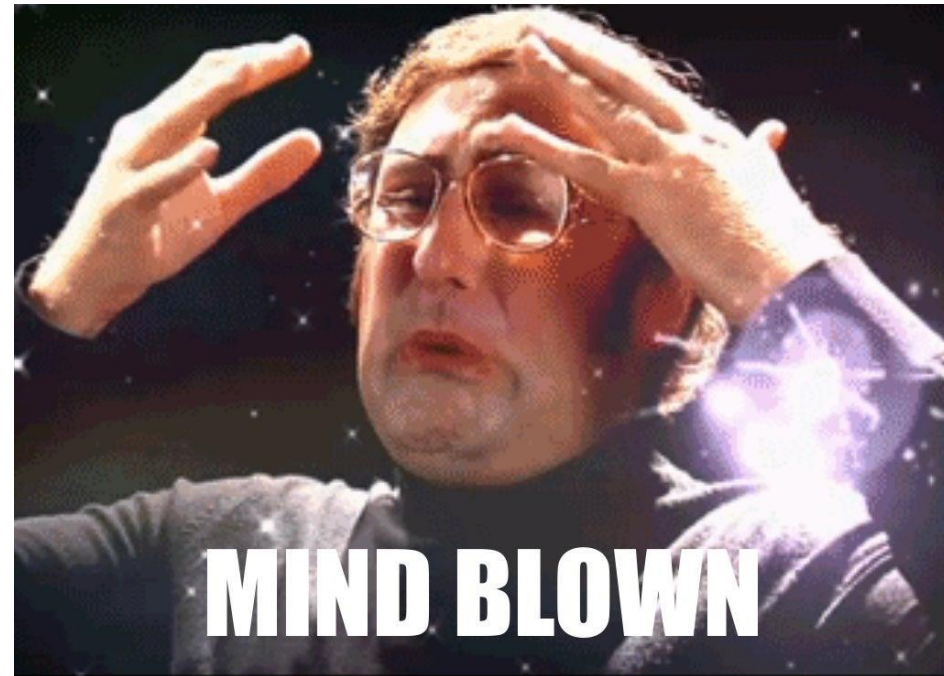
Įmonės privalo nustatyti, sušvelninti ir sumažinti galimą ar esamą neigiamą poveikį **žmogaus teisėms** (pvz., priverstiniam darbui, vaikų darbui) ir **aplinkosaugos klausimams** (pvz., taršai, biologinės įvairovės nykimui) visoje **tiesioginėje**, o ne tik savo tiesioginėje veikloje.

Tvarumo atskleidimo ekosistema

Ar tik reguliacinė aplinka verčia būti tvariems?

- Reguliacinė aplinka – (SFDR, CSRD, EU Taxonomy, CSDDD, ...)
- Investuotojai
 - Bankai
 - Kredito unijos
 - Privataus kapitalo įmonės
 - Rizikos kapitalo įmonės
 - Ribotos rizikos fondai
 - Pensijų fondai
 - ...
- Akcininkai
- Klientai
- Darbuotojai
- ...

Tvarumas organizacijoje.

Noriu ar skauda?

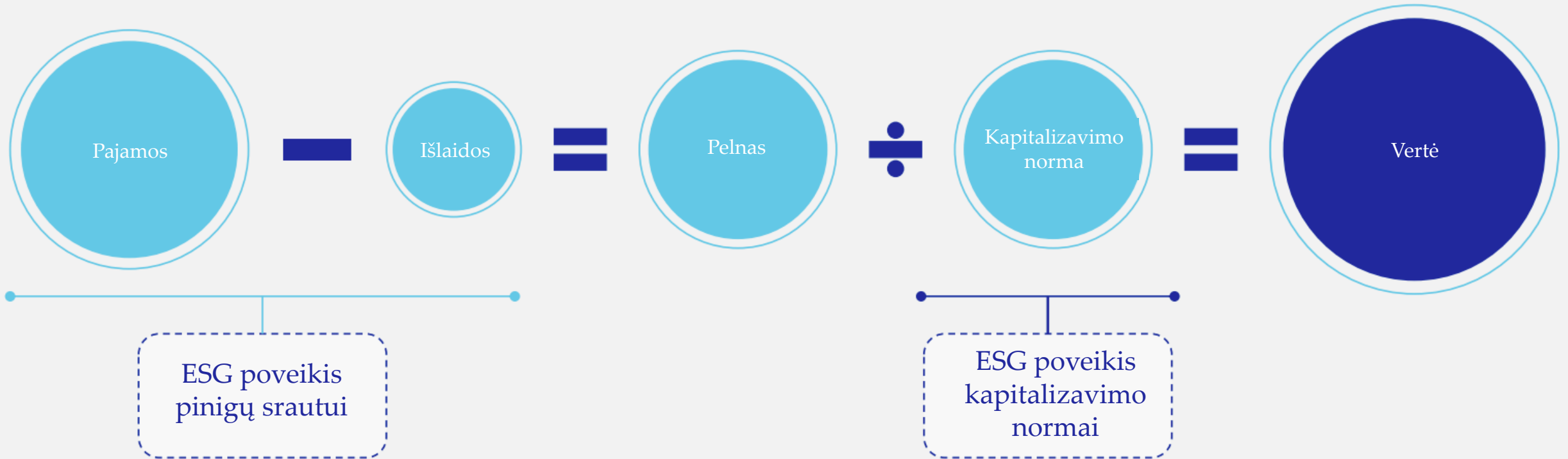
Organizacijos suinteresuotosios šalys	Motyvacija
Reguliuojančios institucijos	
Investuotojai	
Akcininkai	
Klientai	
Darbuotojai	
...	

Vidinė motyvacija	Išorinė motyvacija	
Nenoriu	Neskauda	Žalia
Noriu	Neskauda	Geltona
Noriu	Skauda	Oranžinė
Nenoriu	Skauda	Raudona

Vidinė motyvacija: ar organizacija mato vertę pati imtis ESG praktikų dėl suinteresuotų šalių (Noriu/Nenoriu)

Išorinė motyvacija: ar organizacija yra veikiama suinteresuotų šalių imtis ESG praktikų? (Skauda/neskauda)

Ar tvarumas turi kainą (vertę)?

ESG poveikis kainai (vertei)

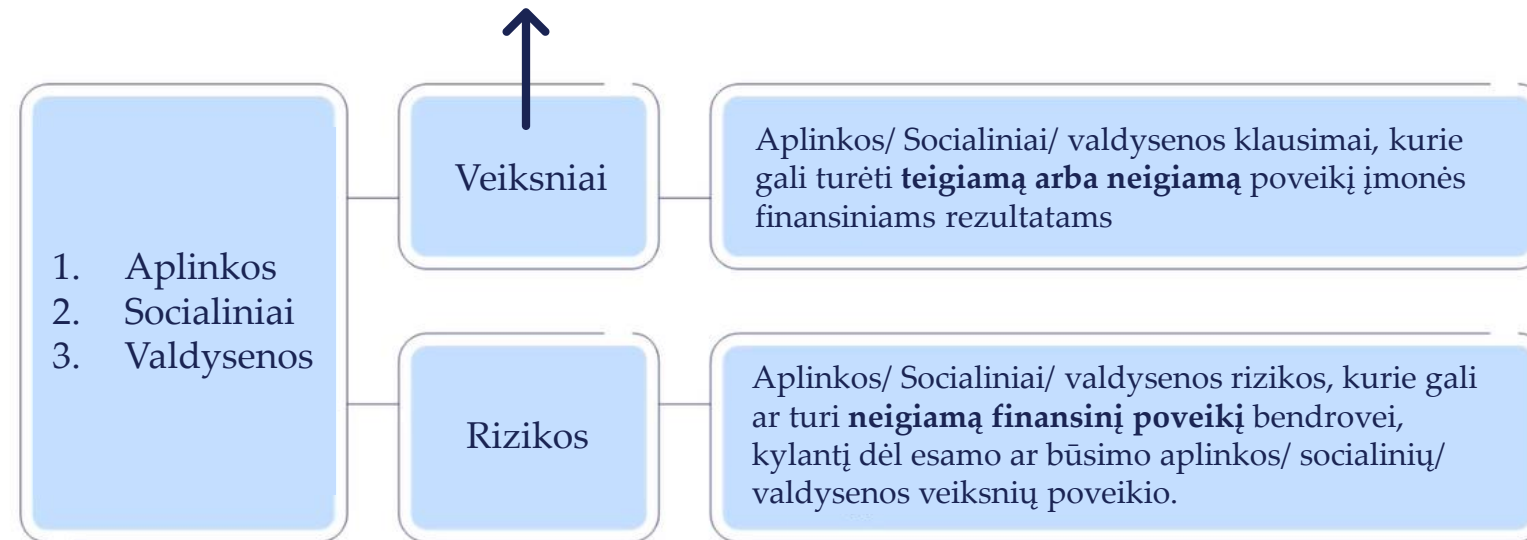
Poveikis pinigų srautui		Poveikis kapitalizavimo normai		
Pajamos	Išlaidos	Augimo galimybė	Prieiga prie kapitalo	Rizikos premija
Nuoma	Nekilnojamo turto mokesčiai (rizikų mažinimo išlaidos, anglies taršos mokestis, ...)	Būsima strategiškai gerų ir reikalavimus atitinkančių pastatų paklausa	Investuotojų skaičius ir diversifikacija	Turto likvidumas ir patrauklumas
Nuomininkų kokybė				
Galimų naudojimo būdų pokyčiai	Eksploataciniai kaštai (OPEX)	Ateities eksploataciniai, kapitalo kaštai, mokesčiai	Paskolos vertės santykis su turto kainos nepastovumu	Pinigų srauto nepastovumas
Užimtumo lygis	Kapitalo išlaidos (CAPEX)	Turto nuvertėjimas	Palūkanų norma	Turto apdraudžiamumas

Šaltinis: JLL (E. Chadwick, H. A. Simo), adapted based on de Wilde and Coley (2011) & UNEP FI (2021)

Esminė tvarumo vertė – įgaunamas verslo atsparumas ir gebėjimas prisitaikymas prie būsimų reguliacinių ir rinkos lūkesčių pokyčių ateityje, taip ilgainiui užtikrinant sėkmingą veiklos tęstinumą

Fizinės ir perėjimo rizikos vertinimas

Physical and Transition risks

Trumpalaikės (*acute*) rizikos:

- Karščio bangos
- Uraganai
- Potvyniai
- ...

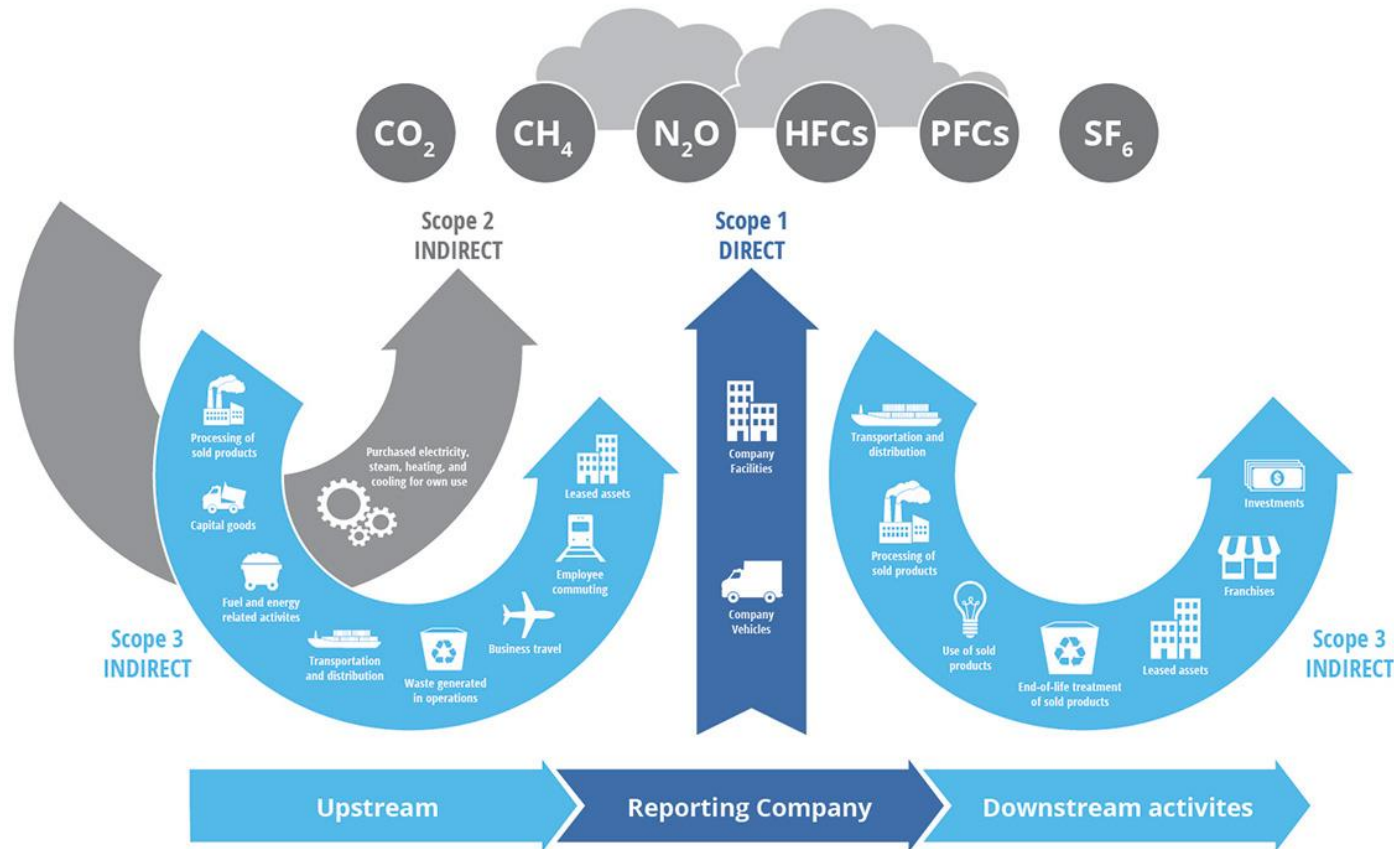
Ilgalaikės (*chronic*) rizikos:

- Kylanti oro temperatūra
- Kylantis globalus vandens lygis
- Ekosistemų degradacija
- ...

Pereinamosios (*transition*) rizikos:

- Besikeičianti reguliacinė aplinka
- Technologinė pažanga
- Reputacija
- Prieiga prie kapitalo
- ...

Organizacijos CO2 pėdsakas

CO₂ pėdsakas (arba ŠESD pėdsakas) (kgCO₂e) reprezentuoja visų šiltnamio efektą sukeliančių dujų poveikį aplinkai.

Pėdsakas susideda iš 3 dalių:

- 1 Srities (angl. **Scope 1**) emisijos - tai tiesioginės ŠESD emisijos, iš organizacijos kontroliuojamų ar jai priklausančių šaltinių (pvz. kuro deginimas katiluose, generatoriuose, transporto priemonėse).
- 2 Srities (angl. **Scope 2**) emisijos - tai netiesioginės ŠESD emisijos, susijusios su elektros energijos, garo, šilumos ar vėsos pirkimu. 2 Srities emisijos fiziškai susidaro objekte kuriame perkama energija yra generuojama, tačiau įtraukiama į perkančios energiją organizacijos ŠESD apskaitą, kadangi tai yra organizacijos energijos vartojimo rezultatas.
- 3 Srities (angl. **Scope 3**) emisijos - tai emisijos susidariusios iš veiklos, kurios organizacija tiesiogiai nekontroliuoja.

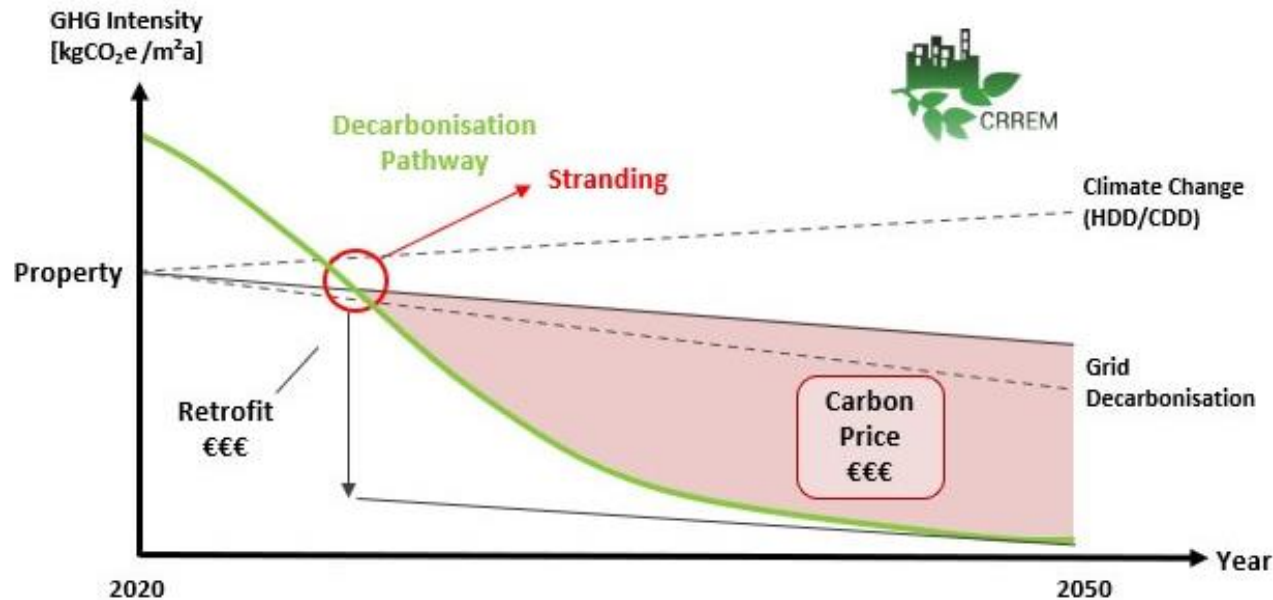
Organizacijų CO2 pėdsako mažinimas

Pagrindinės priežastys, kodėl organizacijos įsipareigoja (ir mažina) savo CO2 pėdsaką

- Teisės aktų atitiktis
- Kaštų taupymas ir energinis efektyvumas
- Prekės ženklo reputacija
- Investuotojų reikalavimų atitiktis
- Prieiga prie kapitalo
- Veiklos rizikų valdymas
- Didesnis konkurencingumas rinkoje
- Socialinė atsakomybė ir verslo etika

CRREM analizė ir CO2 mažinimo planai

Apskaitomi pastato CO₂ emisijų (GHG) šaltiniai:

- Elektros energijos sąnaudos
- Centralizuotai tiekama šiluma/šaltis
- Iškastinio kuro sąnaudos (pvz. dyzelinas generatoriams)
- Šaltnešių/freonų nutekėjimai

CRREM analizės tikslas – nustatyti, ar pastatas palieka daugiau CO₂ pėdsako, nei numatyta ES dekarbonizacijos mažinimo tiksluose. Ji padeda identifikuoti, kurie pastatai gali susidurti su „nelikvidumo“ rizika (*Stranded asset*).

CRREM analizė skirta:

- Nustatyti, kada pastatui/pastatų portfeliui gresia „nelikvidumo rizika“
- Kokie papildomi kaštai laukia dėl (būsimo?) CO₂ apmokestinimo, jei pastatas/pastatų krepšelis viršys dekarbonizacijos kreivę
- Įvertinti būtinybę pastatų renovacijos pradžiai bei apimčiai (kiek Capex reikės ir kiek CO₂ emisijų pavyks sumažinti)

CRREM grafikas tampa svarbiu investicinių sprendimų lemiančiu veiksmu instituciniams investuotojams. Formuojasi praktika, kad pastatas turi būti ne arčiau kaip 10 m. iki „stranding point“, kad investiciją laikyti saugia.

Gyvavimo ciklo analizė

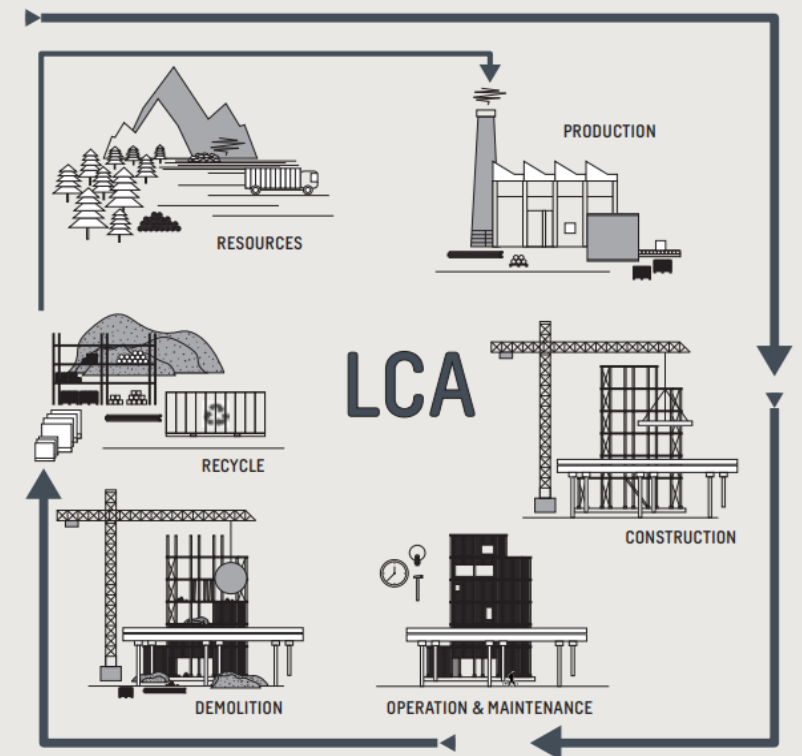
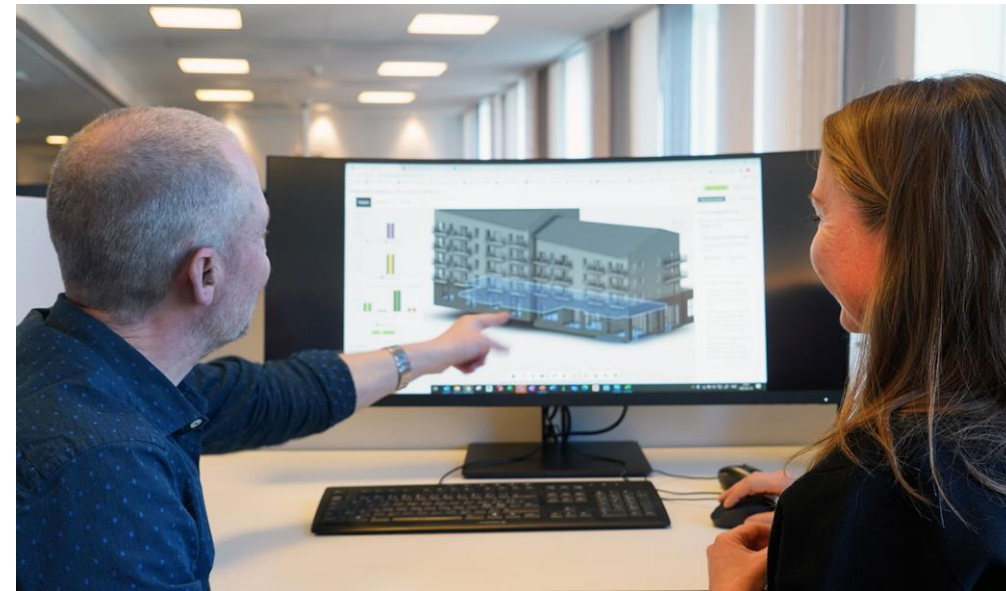
Išsaugoti statinį ar statyti naują?

Kuriuos statinio elementus verta išsaugoti?

Kiek CO₂e sukurs alternatyvūs sprendimai?

Universalus įgūdis tvaraus projektavimo principams įgyvendinti

Padedą priimti strateginius sprendimus
labai ankstyvuose statybos plėtros
etapuose, atsižvelgiant į anglies dioksido
emisijas ir projekto įgyvendinimui
reikalingas sąnaudas

ESG

Climate change strategy,
Biodiversity,
Water efficiency,
Energy efficiency,
Carbon intensity,
Environmental
management system

Equal opportunities,
Freedom of association,
Health and safety,
Human rights,
Customer &
products responsibility,
Child labour

Business ethics,
Compliance,
Board independence,
Executive compensation,
Shareholder democracy

Pastatų tvarumo
sertifikavimo sistemos

BREEAM[®]

Skaitmenizavimas – tvarumo katalizatorius

- Duomenimis paremtas sprendimų priėmimas
- Energinio efektyvumo gerinimas
- Vartotojų įtrauktis
- Resursų optimizavimas

